

Ecologisch werkprotocol vliegroute vleermuizen

Nieuwe aansluiting Wezep, H20 op de A28

Projectnummer: 202368
Datum: 25-1-2022
Opgesteld door: N. Blok (Begeleidend ecooloog)
Gecontroleerd door: M. van der Heide
Telefoonnummer: 06-10843684

Aanleiding

In het kader van de voorgenomen werkzaamheden aan de A28 bij de afrit Wezep en het viaduct ter hoogte van de Voskuilerdijk, is in 2016 door Adviesbureau Mertens een nader onderzoek uitgevoerd naar vleermuizen. Eelerwoude heeft in 2019 een second opinion uitgevoerd. Het huidige viaduct aan de Voskuilerdijk zal vervangen worden door een nieuw viaduct op ongeveer 300 meter naar het noordoosten (zie bijlage 1 en figuur 1). Uit het aanvullend onderzoek kwam naar voren dat de gewone essen en het viaduct een essentiële vliegroute vormen voor gewone dwergvleermuis en watervleermuis (zie bijlage 2). Hiervoor heeft de provincie Gelderland een ontheffing Wet Natuurbescherming aangevraagd op 23 november 2017.

In het kader van de ontheffing en de voorgenomen werkzaamheden, dient een ecologisch werkprotocol opgesteld te worden. Het voorliggend ecologische werkprotocol schrijft maatregelen voor om negatieve effecten op de gewone dwergvleermuis en watervleermuis te voorkomen. Met het ecologisch werkprotocol heeft de aannemer een helder uitvoeringskader gekregen.

Figuur 1. Ligging van het tracé (rode lijn) Rijksweg A28 te Wezep, met de nieuwe afrit en de te verwijderen afrit. Aan de noordzijde de Monumentale bomen (Bron: Adviesbureau Mertens, 2016).

Dit werkprotocol is opgesteld op basis van de informatie uit de volgende bronnen:

- Ontheffing Wet natuurbescherming met zaaknummer 2017-016049 (provincie Gelderland, 26 juli 2018).
- Ontheffing en wijzigingsbesluit Wet natuurbescherming, 9 maart 2020 zaaknummer 2017-016049 (provincie Gelderland).
- Nader onderzoek vleermuizen, 2019 (Eelerwoude, 2019).
- Activiteitenplan (Adviesbureau Mertens).
- Kennisdocument gewone dwergvleermuis (BIJ12, 2017).
- Planning werkzaamheden 24 juni 2020 (provincie Gelderland).
- Wezep-H2O Overleg instandhouding vleermuizenroute 23 augustus 2021 (provincie Gelderland).
- Met vleermuizen overweg, ministerie van Verkeer en Waterstaat (Zoogdierenvereniging en Rijkswaterstaat, 2004)

Nadere afspraken

Na een gezamenlijk overleg met alle betrokkenen vanuit de provincie Gelderland, vergunningverlener, handhaver en ecooloog op 23 augustus 2021, zijn nieuwe afspraken gemaakt over het voorliggend ecologisch werkprotocol. Alle betrokken partijen zijn hierin de volgende afspraken overeengekomen:

- De provincie Gelderland heeft in december 2021 de noodzakelijke bomen langs de Voskuilerdijk gekapt, zoals in de kapvergunning is opgenomen.
- Hierdoor ontstaat er een gat >50 m in de huidige vleermuisroute langs de Voskuilerdijk. Eelerwoude zal tussen april 2022 en juli 2022 de route via de Voskuilerdijk monitoren of deze route nog gebruikt wordt door de gewone dwergvleermuis en watervleermuis.

Na de uitvoering van de monitoring zijn er twee mogelijkheden:

- 1) De route via de Voskuilerdijk wordt nog steeds als vliegroute gebruikt, in dat geval zal de provincie Gelderland (uitvoering) de route zoals in figuur 2 is weergegeven, als tijdelijke route gaan inrichten voorafgaand aan de werkzaamheden. Weliswaar is er dan een gat van 50 m bij de A28 maar dat is voor de vleermuizen goed te overbruggen met het toepassen van de juiste geleidingsmaatregelen.
- 2) De route via de Voskuilerdijk wordt niet meer gebruikt door de vleermuizen. In dat geval is het waarschijnlijk dat de overbruggingslengte te groot is en dat de inrichting van de route volgens figuur 2 geen oplossing biedt, omdat dan ook de overbrugging via de A28 te hinderlijk is.

Wettelijk kader

Uit eerder uitgevoerde onderzoeken naar de effecten op beschermde natuurwaarden, is gebleken dat negatieve effecten van de werkzaamheden te verwachten zijn op gewone dwergvleermuis en watervleermuis. De op 26 juli 2018 verkregen ontheffing Wet natuurbescherming met zaaknummer 2017-016049, en het wijzigingsbesluit van 9 maart 2020, liggen hieraan ten grondslag (geldig tot 1 september 2023). Om opzettelijke verstoring op vleermuizen door verwijdering van de essentiële vliegroute te voorkomen, moet men werken volgens een vooraf opgesteld ecologisch werkprotocol. Het wettelijke kader waarbinnen dit project uitgevoerd moet worden is de Wet natuurbescherming.

Uitgangspunten vanuit de ontheffing zijn:

- In voorschrift 14 is opgenomen dat de vliegroute te allen tijde functioneel moet blijven;
- Het oude viaduct mag pas verwijderd worden nadat de alternatieve vliegroute een jaar in werking is.

Uitgangspunten vanuit het overleg van 23 augustus 2021:

- Het portaal gelegen ten noordoosten van de Voskuilerdijk met begeleidende beplanting en geluidschermen langs de A28, is in samenspraak met de vergunningverlener van de provincie Gelderland, aangewezen als tijdelijke alternatieve vliegroute voor de gewone dwergvleermuis en watervleermuis. Uit monitoring in het voorjaar 2022 moet blijken of deze route moet worden geoptimaliseerd als potentiële vliegroute middels versterking van de aanwezige beplanting of andere vormen van geleiding zoals kleine opvangschermen.

Werkzaamheden

Om de bereikbaarheid van het bedrijventerrein H20 in Wezep te optimaliseren, zal de provincie Gelderland een nieuwe aansluiting realiseren. De uit te voeren werkzaamheden binnen het gebied betreffen:

- Het verplaatsen van de bestaande afrit (17).
- Het uitbreiden van het bedrijventerrein gelegen ten zuiden van de A28.
- Ten behoeve van de nieuwe afrit wordt het bestaande viaduct Voskuilerdijk over de A28 verwijderd met inbegrip van de begeleidende bomen.

De sloop van het viaduct staat in de huidige planning gepland voor februari 2023, met een maximale doorlooptijd van ongeveer 3 weken. De aanleg van het nieuwe viaduct is gepland aan het einde van 2023. De kapwerkzaamheden zijn reeds uitgevoerd conform de gestelde voorwaarden. Namelijk buiten de actieve periode van vleermuizen (1 maart t/m begin november) en het broedseizoen van vogels (1 maart t/m eind juli). Zie bijlage 3 voor de volledige planning.

Voorwaarden bij uitvoering

Algemeen

- De werkzaamheden als geheel moeten een zo beperkt mogelijk effect hebben op flora en faunasoorten. Dit betekent dat betreden van het terrein tot een minimum beperkt moet blijven.
- De werkzaamheden worden begeleid door een ecologisch deskundige op het gebied van de gewone dwergvleermuis en watervleermuis.
- Werkzaamheden aan het viaduct van de Voskuilerdijk moeten worden uitgevoerd buiten de actieve periode van gewone dwergvleermuis en watervleermuis. De actieve periode loopt globaal van 1 maart t/m half augustus. De optimale werk periode ligt daarmee tussen half augustus en eind maart. Wanneer uit monitoring blijkt dat de vliegroute niet meer functioneel is, vervalt deze voorwaarde.
- In onvoorziene situaties moet altijd direct in overleg worden getreden met een toezichthouder en contact opgenomen worden met een ecooloog.
- Het uitvoerend personeel is naar vermogen alert op de aanwezigheid van niet aangeduide beschermde plant- en diersoorten. Voorafgaand aan het werk wordt daarom het ecologisch werkprotocol toegelicht voor betrokken partijen op locatie.
- Dit ecologisch werkprotocol dient op de locatie aanwezig te zijn en de inhoud van het protocol, onder alle betrokken werknemers bekend te zijn. Werkzaamheden dienen conform dit protocol te worden uitgevoerd.
- Afwijken van dit protocol mag uitsluitend na overleg met en met toestemming van de begeleidende ecooloog.

Maatregelen gewone dwergvleermuis en watervleermuis

- De huidige vastgestelde vleermuisvliegroute over het viaduct aan de Voskuilerdijk, dient te allen tijde functioneel te blijven voor vleermuizen. Zowel tijdens als na de werkzaamheden. Het portaal over de A28 en het geluidsscherm aan de oostzijde van de A28 is aangewezen als tijdelijke alternatieve vliegroute. In figuur 2 is een schematisch voorbeeld van de alternatieve route ter hoogte van het portaal weergegeven. De te overbruggen afstand van de houtsingel aan de noordzijde, tot aan het portaal is ongeveer 45-50 meter. De alternatieve potentiële vliegroute moeten blijven staan tot het nieuwe viaduct met inbegrip van de bomenrij is gerealiseerd.
- Om de functionaliteit van de huidige vliegroute langs de Voskuilerdijk na de kap van de bomen te bepalen, wordt in het actieve seizoen een monitoringsonderzoek uitgevoerd met behulp van fysieke waarnemingen en batloggers. In de periode april 2022 t/m juli 2022 zal de oorspronkelijke vliegroute langs de Voskuilerdijk worden gemonitord door twee ecologisch deskundigen van Eelerwoude.
 - Na afronding van de graafwerkzaamheden, dienen aan weerszijden van de Voskuilerdijk weer nieuwe bomen te worden aangeplant aan de noord- en zuidkant van het nieuwe viaduct, zodat de vliegroute voor de vleermuizen weer beschikbaar komt in de nieuwe situatie. Het beplantingsplan toont de beoogde inrichting met lindebomen (figuur 3).
- De nieuwe bomen moeten een minimale hoogte hebben van 3 meter, en er moet voldaan worden aan de plantafstand van maximaal 10 meter met een ruimte tussen de kronen van maximaal 7 meter.
- Van belang is dat er geen bouwlicht schijnt op de tijdelijke vliegroute, dat wil zeggen dat de werkzaamheden bij het viaduct alleen uitgevoerd mogen worden tussen zonsopgang en zonsondergang. Zie ook overige maatregelen met betrekking tot verlichting.
- De nieuwe verlichting van de armaturen langs de nieuwe route van de Voskuilerdijk dient amberkleurig (<https://www.rijkswaterstaat.nl/wegen/wegbeheer/natuur-en-milieu/verbinden-natuurgebieden/vleermuisvriendelijke-verlichting>) te zijn zodat een potentiële vliegroute voor watervleermuis geschikt wordt.

Figuur 2. Impressie tijdelijke alternatieve vliegroute vanaf het leefgebied van de watervleermuis via de aangegeven bomenlaan, het verkeersportaal en geluidsscherm in de richting van de waterplas. Voor de gewone dwergvleermuis geldt de tegenovergestelde richting.

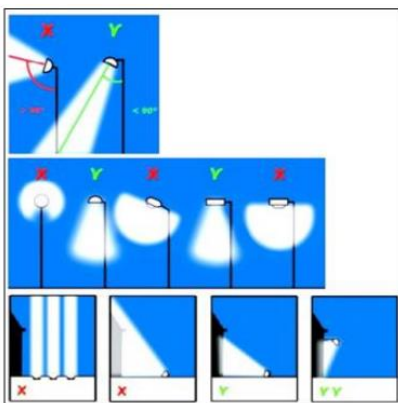

Figuur 3. Beplantingsplan, Eelerwoude 2020.

Overige maatregelen

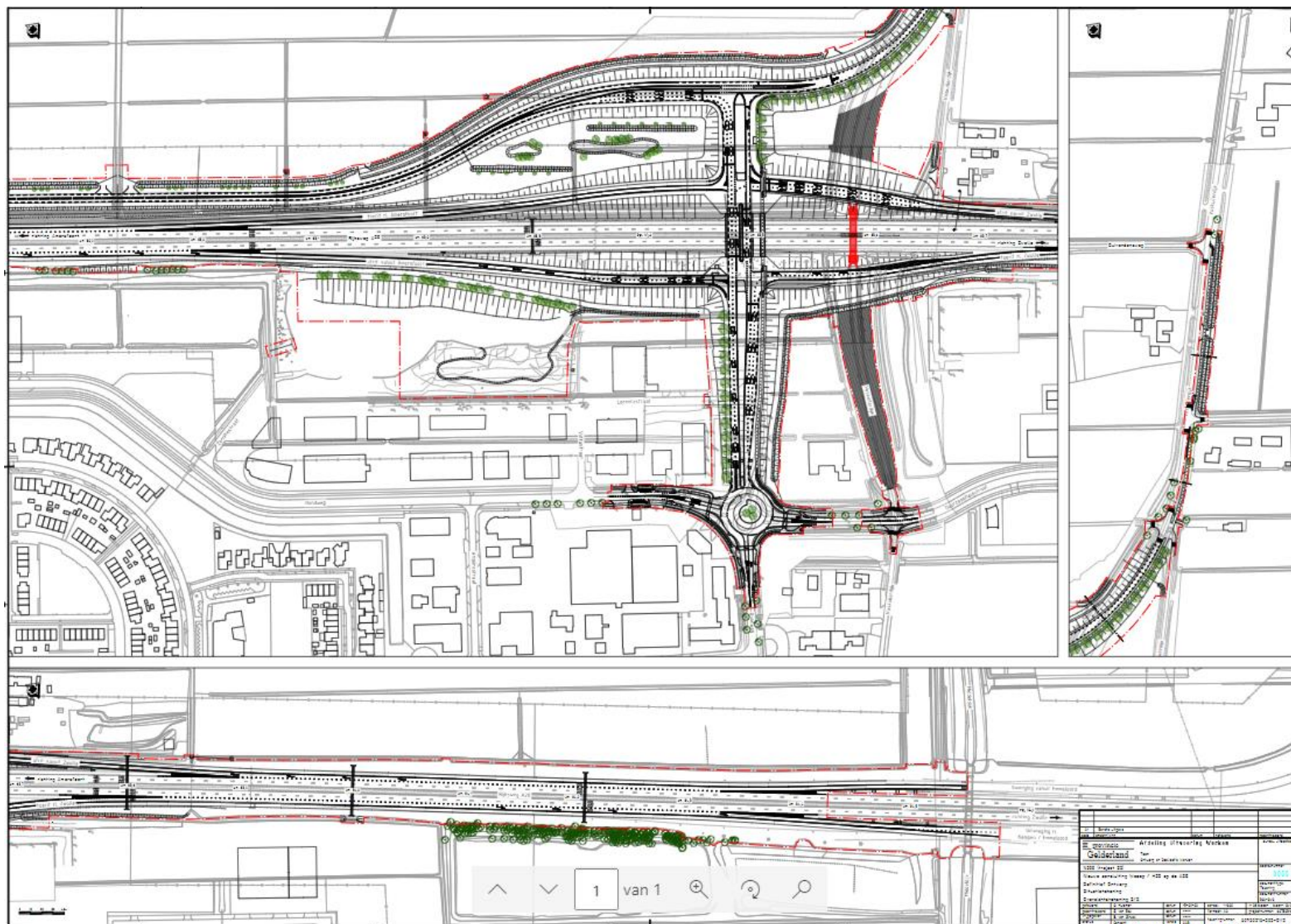
De wegverlichting dient voorzien te zijn van vleermuisvriendelijke armaturen, waarbij de verlichting gericht is op de weg en naar beneden, met zo weinig mogelijk uitstraling naar de omgeving. Dit betreft amberkleurige LED verlichting. Om lichthinder te voorkomen en het gebied aantrekkelijker te maken voor vleermuizen moeten verschillende maatregelen getroffen worden als:

- Verlichting alleen plaatsen waar het echt nodig is.
- Verlichting alleen aan op momenten wanneer het nodig is (dynamische verlichting).
- Verlaag de hoogte van de lichtmasten zodat boomkronen en viaducten onverlicht blijven.
- Beperk verstrooiing van licht tot een minimum door gebruik van aangepaste armatuur (Figuur 4).
- Geen verlichting plaatsen bij in- en/of uitvliegopeningen en vliegroutes.

Figuur 4. Voorbeelden van toepassen van verschillende armaturen (bron: Eelerwoude, 2019).

Bijlage 1 Kaart werkzaamheden

Bijlage 2 Overzicht vleermuisonderzoek 2019

Bijlage 3 Planningsoverzicht

